

Trans ry:n lausunto valtioneuvoston asetuksien erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annetun asetuksen, seulonnoista annetun asetuksen ja sterilöimisasetuksen muuttamisesta

Trans ry on lausunut keskittämisasetuksesta tyhjentävästi jo aiemmalla lausuntokierroksella. Koska aiemmat lausunnot huomioidaan, ei samoja seikkoja ole tarpeen sellaisenaan toistaa. Mitä ilmeisemmin keskittämisasetuksen prioriteettina tällä hetkellä on siirtää kumoutuvassa transasetuksessa säädetty keskitys muualle, jotta laki sukupuolen vahvistamisesta saadaan viiveettä voimaan.

Ensiarvoisen tärkeää on, että sukupuolta korjaavien hoitojen saatavuus julkisella sektorilla taataan jatkossakin. Kuitenkin katsomme, että sukupuolta korjaavien hoitojen järjestämistä ja toteutumista käytännössä tulee tarkastella uudelleen mahdollisimman pian. Tarpeet parannuksille on alleviivattu aiemmissa lausunnoissa useiden tahojen toimesta, Trans ry mukaan lukien. Diagnoosi- ja hoitoprosessin uudelleenarvioinnin puolesta puhuvat transsukupuolisuusdiagnoosin lakisääteisen aseman poistuminen, sukupuolta korjaavien hoitojen puutteellinen saatavuus nykyhetkellä, sekä ICD-11-tautiluokitusjärjestelmän tuleva käyttöönotto, jonka myötä transsukupuolisuus siirtyy pois psykiatristen sairausnimikkeiden alta.

Eräs olennainen muutos uudistuvassa translaissa on, että transsukupuolisuuden diagnosointi ei ole enää lakisääteinen lääketieteellinen selvitys. Muun muassa tämän vuoksi emme näe perusteita rajoittaa transsukupuolisuuden diagnostiikkaa ja hoitoa julkisen sektorin tehtäväksi. Katsomme, ettei voimaan tulevaa keskittämisasetusta tule muotoilla tai tulkita siten, että se rajoittaisi yksityisten palveluntarjoajien mahdollisuuksia tarjota sukupuolta korjaavia hoitoja.

Steriloimisasetuksen sisällön suhteen Trans ry:llä ei ole lausuttavaa, koska muutos on luonteeltaan tekninen ja koskee vain lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksen poistumista sukupuolen vahvistamisprosessista.

Uusien lomakkeiden suhteen tahdomme kuitenkin nostaa esiin muotoiluseikan, joka on ongelmallinen suhteessa uuteen lakiin sukupuolen vahvistamisesta. Eräiden lomakkeen kohtien ohjeistuksena (esimerkiksi lomake ST1, kohta 17) on, että ne täytetään vain hakijan ollessa nainen. Uusi laki mahdollistaa tilanteen, jossa

sterilisaatiota tai raskaudenkeskeytystä hakeva on vahvistanut juridisen sukupuolensa mieheksi. Tällaisessa tilanteessa lomakkeen naiselle osoitetut kysymykset koskien esimerkiksi raskautta tai aiempia synnytyksiä koskevat myös häntä. Näin ollen lomakkeiden kieliasua on syytä muokata kuvastamaan sitä, että raskaana oleva tai raskauteen ja synnyttämiseen kykenevä henkilö voi olla juridisesti nainen tai mies. Samoin siemenputkien katkaisu sterilisaatioimenpiteenä voi tulla kyseeseen henkilöllä, jonka juridinen sukupuoli on nainen. Trans ry suosittelee käyttämään lomakkeiden ohjeissa selkeää, sukupuolineutraalia kieltä, joka ei sulje pois sukupuolensa vahvistaneita ihmisiä.